

ČTYŘI KNIHY O NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA

ZLATÁ KNIHA

Tomáš Kempenský

Vychází v prosinci 1991 jako 29. publikace nakl. CESTA

© přeložil Josef Pernikář

Ilustrace a grafická úprava Sabina Kratochvilová

ISBN 80-85319-18-7

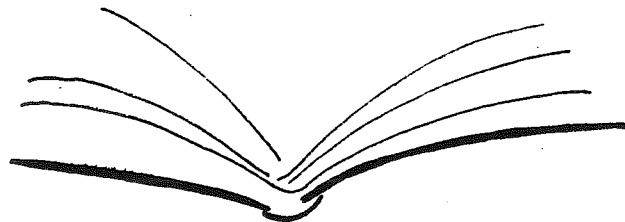
Nakladatelství CESTA

Vymazalova 4

615 00 Brno

Sazbu písmem Windsor provedl PRINTeX

Vytiskl Drutis, Brno

I.

O následování Krista a o pohrdání všemi nicotnostmi světa

Kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě (J 8, 12), praví Pán. Těmito slovy nás Kristus vybízí k následování svého života a mravů, chceme-li být opravdu osvětleni a zproštěni slepoty srdce.

Buď tedy naším nejvyšším úsilím rozjímat o životě Ježíše Krista.

2. Kristova nauka vyniká nad všechny nauky svatých a kdo má Kristova ducha, najde v ní skrytou manu. Ale stává se, že mnozí lidé, ačkoliv slyší evangelium, jsou jím přesto pramálo uchvacováni, neboť nemají Kristova ducha.

Kdo však chce plně a správně rozumět Kristovým slovům, musí se snažit utvářet celý svůj život podle něho.

3. Co ti prospěje učeně rozmlouvat o Trojici, chybí-li ti pokora, takže Trojice nemá v tobě zalíbení? Věru, vznešená slova nečiní člověka svatým a spravedlivým, ale ctnostný život ho činí milým Bohu. Přeji si raději mít pokoru, než znát její definici. Kdybys znal z paměti celou bibli i výroky všech učenců, co by ti to všechno prospělo bez Boží lásky a milosti?

Pomíjivost, samá pomíjivost (Kaz 1, 2) mimo lásku k Bohu a službu jemu jedinému. Svrchovaná moudrost pak je v tom, odpoutat se od světa a směřovat k nebeskému království.

4. Nicotné je tedy hledat pomíjivé bohatství a v ně skládat svou naději. Nicotné též je bažít po hodnotách a domáhat

se vysokého postavení. Nicotné je hověť tělesným žádostem a toužit po něčem, zač potom nutně doléhají těžké tresty. Nicotné je přát si dlouhý život a málo se starat o život dobrý. Nicotné je dbát jen o život přítomný a nepomýšlet na budoucí. Nicotné je milovat, co tak rychle pomíjí, a nespěchat tam, kde trvá věčná radost.

5. Často si připomínej přísloví, že oko se nenasytí hleděním ani ucho slyšením (Kaz 1, 8). Snaž se tedy odpoutat své srdce od viditelných věcí a přenes svou lásku na neviditelné. Protože ti, kteří následují jen své smysly, si poskvrňují svědomí a ztrácejí Boží milost.

II.

O pokorném poznávání sebe sama

Každý člověk přirozeně touží po vědomostech; ale co přispěje učenost bez Boží bázně? Dojista je lepší pokorný venkovan, který slouží Bohu, než pyšný vědec, který zkoumá pohyby nebeských těles, ale nedbá o svou spásu.

Kdo dobře zná sám sebe, málo se cení a nelibuje si v lidské chvále. Kdybych znal všechny věci na světě, ale nebyl bych v Boží milosti, co by mi to prospělo před Bohem, který mě bude soudit podle skutků?

2. Mírní se v přílišném bažení po vědomostech, protože z nich pochází mnohé rozptylování a zklamání. Učení lidé se rádi stavějí na odiv a chtějí slout moudrými. Je mnoho věcí,

jejichž znalost prospívá duši málo nebo nic. A velmi pošetilý je ten, kdo se zabývá jinými věcmi než těmi, které prospívají jeho spáse.

Duši nenasytuje množství slov, ale ducha občerstvuje dobrý život, a čisté svědomí je základem veliké důvěry v Boha.

3. Čím větší a lepší máš vědomosti, tím přísněji pak budeš souzen, když nebudeš i svatěji žít. Nevynášej se tedy žádným uměním nebo věděním, ale spíše měj bázeň z toho, co ti bylo dáno znát.

Když se ti zdá, že mnoho víš a mnohému dostatečně rozumíš, uvědomuj si, že je mnohem více toho, co nevíš. Nebud domýšlivý, spíš se přiznávej ke své nevědomosti. Proč by ses měl nad kýmkoli vyvyšovat, když jsou někteří ještě učenější a věci znalejší?

Chceš-li něco s prospěchem vědět a naučit se, hleď být raději neznám a považován za nic.

4. Nejvyšší a nejprospěšnější učeností je pravdivé poznání sebe sama a pohrdání sebou. Za nic se nepokládat, ale zato o jiných smýšlet vždycky dobře a s úctou, to je veliká moudrost a dokonalost.

Ani kdybys viděl někoho zjevně hřešit nebo se dopouštět těžkých přestupků, nepovažuj sám sebe za lepšího; vždyť nevíš, jak dlouho sám vytrváš v dobrém. Všichni jsme křehcí; ale nikoho nepokládej za křehčího, než jsi sám.

XIX.

O cvičeních dobrého řeholníka

Život dobrého řeholníka se má skvíť ctnostmi, aby byl uvnitř takový, jakým se jeví lidem navenek. Ba uvnitř má být mnohem více tím, čím se jeví. Vždyť na nás hledí Bůh, jemůž máme vždy a všude prokazovat svrchovanou úctu a před jeho tváří kráčet čistí jako andělé.

Každodenně máme obnovovat své předsevzetí a povzbuzovat se k horlivosti; jako bychom právě dnes začínali své obrácení, a říkat: Pomáhej mi, pane Bože, v dobrém předsevzetí a v svatě službě tobě, a dej mi ještě dnes opravdu začít, neboť co jsem dosud vykonal, je ničím.

2. Podle našeho předsevzetí se řídí i postup našeho zdokonalení; a velké pile je zapotřebí tomu, kdo chce dobře prospívat. Klesá-li často i ten, kdo činí pevná předsevzetí, což teprve ten, kdo činí předsevzetí jen zřídka, nebo méně pevně? K ochabování v předsevzetích totiž dochází nejrůznějšími způsoby, a ani nepatrné zanedbání duchovních cvičení nezůstane beze škody.

Předsevzetí spravedlivých závisí spíš na Boží milosti, než na vlastní moudrosti, a proto v něj skládají svou naději, ať podnikají cokoli. Vždyť člověk miní a Bůh mění, a cesta člověka není v jeho moci.

3. Opomene-li se některé obvyklé cvičení z nábožné příčiny, nebo pro dobro spolubratří, dá se později snadno

nahradit. Jestliže však se lehkovážně opomine z duchovní omrzelosti nebo nedbalosti, je to velká chyba a citelná škoda. Snažme se, co je v našich silách; i tak v mnohém leckdy pochybíme. Vždy však je třeba si předsevzít něco určitého, zvláště proti tomu, co nám nejvíce překáží v duchovním pokroku.

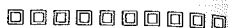
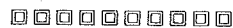
Stejně zkoumejme a uspořádejme své vnější jednání i vnitřní smýšlení, neboť oboje pomáhá k duchovnímu prospěchu.

4. Nedokážeš-li být usebrán ustavičně, konej to aspoň někdy, a to nejméně jednou denně, totiž ráno nebo večer. Ráno čiň dobré předsevzetí, večer zkoumej své chování: Jaký jsi byl dnes v řečech, skutcích a myšlenkách; zvláště jimi jsi patrně urazil Boha i bližního nejčastěji. Ozbroj se jako muž proti dábelké ničemnosti: krot' nestřídmost a snáze pak ovládneš i ostatní tělesné sklony.

Nikdy nezahálej, ale buďto čti, piš, modli se, rozjímej, anebo konej něco obecně užitečného. Tělesná cvičení (umrtvování) třeba konat opatrně, a nemohou si je ukládat všichni stejně.

5. Nábožná cvičení, která nejsou všem společná, se nemají ukazovat navenek; neboť všechno soukromé je bezpečnější konat v skrytu. Chraň se ovšem liknavosti ve společných úkonech a větší horlivosti ve svých soukromých. Když však úplně a věrně vykonáš dané povinnosti a úkoly, pak se zbývajícím časem nalož tak, jak toho žádá tvá zbožnost.

Cvičení nemohou mít všichni stejné; neboť jedno více prospívá tomu, druhé onomu. Nutno je rozlišovat i ve shodě

s dobou; neboť některá nás více těší o svátcích, jiná ve všední dny. Jiná potřebujeme ve chvíli pokušení, jiná ve chvíli pokoje a klidu. O jiných rádi uvažujeme, když jsme zarmoucení, o jiných, když se radujeme v Pánu.

6. O hlavních svátcích obnovme dobrá cvičení a vroucněji vzývejme svatě o přímělu. V údobí mezi svátky si představme, že již máme odejít ze světa a přijít k věčné slavnosti.

Proto se máme v posvátných dnech pečlivě připravovat, zbožněji žít a přísněji zachovávat všechna pravidla, jako bychom už zakrátko měli od Boha přijmout odměnu za svou práci.

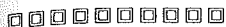
7. A jestliže je nám lhůta prodloužena, pomysleme si, že dosud nejsme připraveni a hodni takové slávy, jaká se na nás má zjevit v předurčeném čase (srov. Ř 8, 18). A proto se hleďme na tento odchod připravit ještě lépe.

Blaze těm služebníkům, říká evangelista Lukáš (12, 37 a 44), které Pán, až přijde, zastihne bdící. Vpravdě pravím vám, že ho ustanoví nade vším, co mu patří.

XX.

O lásce k samotě a mlčení

Najdi si čas, kdy se můžeš věnovat sám sobě a často přemýšlej o Božích dobrodiních. Zanech zvědavosti. Čti takové věci, které vedou spíš ke zkroušenosti, než aby

zaměstnávaly mysl. Když se zdržíš zbytečných hovorů, zahálčivých občůzek a poslouchání novinek a klípků, najdeš vhodného času k nábožnému rozjímání dost.

Největší světci se vyhýbali lidské společnosti, jak jen mohli, a raději ve skrytosti sloužili Bohu.

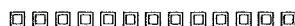
2. Kdosi pravil: Kdykoliv jsem byl mezi lidmi, vždycky jsem se od nich vracel horší (Seneka, Epist.). Často míváme tu zkušenost i my, když s někým dlouho rozmlouváme. Snadnější je mlčet vůbec, než neprovinít se slovem. Lehčí je zůstat doma, než se umět venku dostatečně uchránit chyb.

Kdo se tedy snaží dospět k vnitřnímu a duchovnímu životu, musí se s Ježíšem vzdát zástupu. Jen ten je bezpečný na veřejnosti, kdo rád žije v ústraní. Jen ten bezpečně mluví, kdo rád mlčí. Jen ten bezpečně vládne, kdo se rád podřizuje. Jen ten bezpečně poroučí, kdo se naučil dobře poslouchat.

3. Jen ten se bezpečně raduje, kdo má v sobě svědectví dobrého svědomí. Bezpečnost svatých byla přece vždycky plna Boží bázně. Ač vynikali velkými ctnostmi a milostí, nebyli přesto o nic méně starostliví a v sobě pokorní. Bezpečnost zlých lidí však pochází z pýchy a domýšlivosti a nakonec se obrací v sebeklam.

Nikdy si nenamlouvej, že jsi v tomto životě bezpečný, i když se zdáš dobrým řeholníkem nebo zbožným poustevníkem.

4. Často ti, které lidé pokládají za lepší, upadli pro přílišnou sebedůvěru do tím většího pokušení. Proto je mnohým užitečnější, nejsou-li tak docela bez pokušení a musí-li se s nimi častěji bojovat; aby si totiž nebyli tak

příliš jisti, aby nezpyšněli a aby se dobrovolně neuchylovali k vnějším útěchám.

Jak by si zachoval dobré svědomí, kdo by nikdy nevyhledával pomíjející radosti, kdo by se nikdy nezabýval světem! Jak velkého by dosáhl pokoje a klidu, kdo by se odpoutal od každé nicotné starostlivosti, myslel jen na spasitelné a božské věci a všechnu svou naději skládal v Boha!

5. Jen ten je hoden nebeské útěchy, kdo se pilně cvičí ve svaté zkroušenosti. Chceš-li v srdci pocítit lítost (nad svými hříchy), vejdi do svého pokojíku a uzavři se před hlukem světa, jak je psáno: Přemýšlejte o tom v srdci na loži a buďte zticha (Ž 4, 5).

Ve své světnici najdeš, co venku často ztrácíš. Světnice věrně obývaná se stává tím milejší, kdežto když ji často opouštíš, omrzí se ti. Budeš-li ji od počátku svého obrácení k duchovnímu životu pilně obývat a střežit, bude ti později vlídnou přítelkyní a nejmilejším potěšením.

6. V mlčení a klidu zbožná duše prospívá a poznává skrytou moudrost Písma. Zde nachází proudy slz, jimiž se každou noc omývá a očišťuje, aby se tím důvěrněji sblížila se svým Stvořitelem, čím více se vzdaluje od světského hluku. Kdo se tedy odloučí od svých známých a přátel, k tomu se přibližuje Bůh se svatými anděly.

Lepší je zůstat v ústraní a starat se o sebe, než činit třeba divy, ale sám se zanedbávat. Pro zbožného člověka je jen chvályhodné, když zřídka vychází, chrání se ukazovat před lidmi a vídat se s lidmi.

7. Proč chceš vidět, co nesmíš mít? Svět pomíjí i jeho chtivost (1 J 2, 17). Smyslová žádostivost tě láká k vycházce; ale když vyprší čas, co si přinášíš jiného než obtížené svědomí a rozrušené srdce? Veselý odchod často plodí smutný návrat a vesele probdělá noc přinášívá smutné ráno.

Tak každá tělesná radost lichotivě vchází, ale nakonec uštkne a usmrtí. Co jiného můžeš vidět jinde, než vidíš doma? Hle: nebe, země a všechny živly; a z těch je učiněno všechno.

8. Co jinde uvidíš takového, aby to mělo dlouhé trvání pod sluncem? Myslíš, že se snad nasytíš, ale nasycení dosáhnout nemůžeš. Kdybys viděl všechny věci světa před sebou, co by to bylo jiného než nicotné vidění? Pozdvihni oči k Bohu na výsostech a pros za odpuštění svých hříchů a nedbalostí. Nicotnosti ponech nicotným; hleď si jen toho, co ti přikázal Bůh.

Zavři za sebou dveře a přivolej k sobě milého Ježíše. A zůstaň s ním ve své světničce, neboť takový klid jinde nenajdeš. Kdybys byl vůbec nevycházel a neslyšel žádné světské zvěsti, snáze by sis byl uchoval klid. Vždyť za to, že tě těší tu a tam slyšet, co se děje, pak musíš platit neklidem srdce.